

**Ба Шурои диссертациони бД.
КOA – 018 – и назди Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон.**

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба диссертатсияи Қурбонализода Нурулло Шамсулло дар мавзун «Масъалаҳои субъекти ҳуқуқи маданӣ будани шахсони воқеӣ: ҷиҳатҳои назариявӣ ва амалӣ дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ.

Таҳияи ин диссертатсия аз бисёр ҷиҳат барои баланд бардоштани нақши шахсони воқеӣ (шаҳрвандони ҷумҳурӣ, шаҳрвандони хориҷӣ ва инсонҳои, ки табиати ягон давлатро надоранд) муҳим мебошад. Маҳз шахсони воқеӣ бо ақлу хирад, дониш, малака, таҷрибаи ҳаёти моҳияти ҳуқуқи маданияро дарк мекунанд. Дигар субъектони ҳуқуқ дар чунин сатҳ имконият надоранд. Бинобар ин, фақат шахсони воқеӣ субъектони аслии ҳуқуқи маданӣ мебошанд.

Ҷиҳати дигари масъала дар он аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон барои расидан ба ҳадафҳои стратегии худ ба шахсони эҷодкор, ташаббускор, наовар ва ғайроти ниёз дорад. Сохтори иҷтимоии давлат бо чунин шахсон бояд таҷдид карда шавад. Агар теъдоди чунин шахсон зиёд гардад на танҳо ҳадафҳои болозикр, балки устувории ҳар як оила, ҷомеаи маданӣ ва давлат ба вуҷуд меояд.

Тарзу воситаҳои таъсиррасонии ҳуқуқи маданӣ барои тарбияи чунин шахсон тақмилифта, Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба он замина гузоштааст.

Диссертатсияи унвончуй аввалин асари калонҳаҷми илмие мебошад, ки баъди қабули ин кодекс ба таҳлилу хулосабарорӣ дар масъалаҳои субъекти ҳуқуқи маданӣ будани шахсони воқеӣ бахшида шудааст.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрами мавзӯи таҳқиқот, дараҷаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ, робитаи кор бо барномаҳо (лоихаҳо) ва ё мавзӯҳои илмӣ, мақсад, вазифаҳо, мавзӯи таҳқиқот, марҳила, макон ва давраи таҳқиқот, асосҳои назариявӣ, методологӣ, заминаҳои эмпирикӣ, навгонии илмии он, нуқтаҳои илмию амалии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои он, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии доғалаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот тибқи мавзӯи диссертатсия, инчунин сохтор ва ҳаҷми он пешбинӣ гардидааст.

Боби якуми диссертатсия таҳлили **“Моҳияти қобилияти ҳуқуқдорӣ ва амалкунии субъективии маданӣ шахсони воқеӣ”** – ро дар бар гирифта, аз ду зербоб иборат мебошад.

Дар зербоби якум **“Қобилияти ҳуқуқдорӣ ва амалкунии субъективии маданӣ шахсони воқеӣ”**, унвончуй андешаҳои худро оид қобилияти ҳуқуқдорӣ ва амалкунии субъективии маданӣ шахсони воқеӣ муфассал баён намудааст. Таърихи ҷаҳонии ташаккул ва рушди назарияи қобилияти ҳуқуқдорӣ маданӣ шахсони воқеӣ аз меъёрҳо оид ба мавқеи шахс дар ҳуқуқи хусусии римӣ сарчашма мегирад. Тақомули олий, дақиқӣ ва умқи ин муқаррарот мазмуни онҳоро дар тамаддуни ҷаҳонӣ муайян намуданд ва бо гузашти солҳои зиёд, масъалаҳои вобаста ба қобилияти ҳуқуқдорӣ шахсони воқеӣ, дар низомҳои гуногуни ҳуқуқӣ, амалан дар ҳамон шакле, ки аз ҷониби ҳуқуқшиносони римӣ тасвир шуда буданд, танзим мегарданд. Дар назарияи ҳуқуқи маданӣ кӯшиши фарқ кардани қобилияти ҳуқуқдорӣ умумӣ ва махсус амалӣ гардид.

Дар боби дуоҷум масъалаҳои **“Муқаррароти асосӣ оид ба қобилияти амалқунӣ маданӣ шахсонӣ воқеӣ”** таҳлил шудааст. Мафҳуми қобилияти амалқунӣ, ки дар қ. 1 м. 22 ҚМ ҚТ оварда шудааст ва он ҳамчун қобилияти шахс ҷиҳати бо ҳаракатҳои худ ба даст овардан ва амалӣ намудани ҳуқуқҳои маданӣ ва барои худ ба вучуд овардани уҳдадорихои маданӣ ва иҷрои онҳоро муқаррар кардааст, қомилан рост меояд. Қобилияти амалқунӣ аз унсурҳои зерин иборат мебошад:

1). Қобилияти бастанӣ аҳд – қобилияти ихтиёронӣ бастанӣ аҳд аз ҷониби шахс, тавассути он (бастанӣ аҳд) ҳуқуқу уҳдадорихои нав пайдо кардан.

2). Қобилияти деликтӣ – қобилияти шахс барои зарари расонидааш бо ҳаракатҳои зиддиҳуқуқӣ ҷавобгар будан.

Боби дуҷуми диссертатсия **“Масъалаҳои қобилияти ҳуқуқдорӣ шахсонӣ воқеӣ дар ҳуқуқи маданӣ”** аз чор зербор иборат аст.

Дар зербори якуми он **“Маъмури қобилияти ҳуқуқдорӣ субъективӣ маданӣ дар қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон.”** Муайянсозии лаҳзаӣ нахустини қобилияти ҳуқуқдорӣ маданӣ дар қонунгузори амалқунанда, ба андешаи унвонҷӯӣ, мавриди тағйиротҳои ҷиддӣ қарор нагирифт. Дар қ. 2 м. 18 ҚМ ҚТ муқаррар гардидааст, ки: «Қобилияти ҳуқуқдорӣ шахрванд аз лаҳзаӣ таваллуд ба вучуд омада бо марг қатъ мебардад». Таҳлили қонунгузори амалқунанда оид ба ғайримаксаднок будани ворид намудани тағйирот оид ба муайянқунӣ он ки қобилияти ҳуқуқдорӣ шахси воқеӣ аз лаҳзаӣ бавучудоии ҷанин пайдо мешавад, шаҳодат медиҳад. Якум, лаҳзаӣ пайдошавӣ ҷанин ба муайянсозии аниқ ниёз надорад; дуҷум, ҷавоби ягона ба саволи ин, ки аз қадом лаҳза ҳаёти инсон пайдо мешавад, вучуд надорад; сеҷум, ҳолате нораво аст, ки дар раванди он шахсонӣ воқеӣ ба ҳайси субъектони ҳуқуқ дар ҳолатҳои гуногун ба қайд гирифта мешаванд: ё ба сифати ҷанин, ё ба сифати тифли навзод.

Ба андозаи муайян, нуқтаи назари дар адабиёт муҳокимашаванда оид ба эътирофи қобилияти ҳуқуқдорӣ шахсонӣ фавтида ҳамчунин ғайримаксаднок ва бе асос ҳисоб карда мешавад. Қабули ин пешниҳод ҳеч

гуна проблемаи амалиро ҳал намекунад, баръакс, комилан расмиёти даъвати меросгиронро ба мерос тибқи қонун ва васиятнома мураккаб мекунад ва чараёни аз ҷониби онҳо амалисозии ҳуқуқҳои меросиро мушкил мекунад. Он наметавонад ба ҳифзи ҳуқуқҳои шахрвандони ғавтида мусоидат кунад, чунки шахси ғавтида, яъне субъекти мавҷуднабуда ҳеҷ гуна ҳуқуқ, зиёда аз ин, қобилияти ҳуқуқдорӣ дошта наметавонад.

Қарори суд оид ба ғавтида эълон намудани шахси воқеӣ ё оид ба муқарраркунии воқеияти ғавти шахс дар мақоми муайян ва аз ҳолати муайяни мусибат, инчунин оид ба муқаррарсозии далели бақайдгирии марг ба қобилияти ҳуқуқдорӣ ӯ таъсир намерасонад, ки ё дар лаҳзаи марги ӯ қатъ гардидааст, ё дар ҳаҷми пурра нигоҳ дошта шудааст, агар шахрванд зинда бошад. Ин маънои онро дорад, ки қобилияти ҳуқуқдорӣ ҳамчун қоидаи ҳуқуқӣ, аз ҳаёт ҷудоназир аст, ки қоидаи биологӣ мебошад ва ба он монанд, ӯ як маротиба дар лаҳзаи таваллуди шахрванд ба вуҷуд меояд ва як бор дар лаҳзаи марги ӯ қатъ мегардад.

Ҳангоми ғавтида эълон намудани шахрванд қоллизияи мураккаби ҳуқуқӣ пайдо мегардад: як фард ҳам зинда аст, яъне иштирокчии қобилияти ҳуқуқдори муомилоти граждани ва ғавтида аст, ки марги ӯ, ки бо тартиби муқарраркардаи қонун ба қайд гирифта шудааст, ба қатъи ҳамаи муносибатҳои ҳуқуқӣ бо иштироки ӯ оварда расонидааст. Ин маънои “таҷзия”, “дугонагии” ҷавҳари ҳуқуқиро дорад. Баргараф кардани чунин дугонагӣ мумкин аст дар оянда амалӣ карда шавад, албатта бо ёрии истифодабарии механизми бо қонун пешбинигардидаи имкондиҳандаи “гузаронидани” шахрванд аз ҳолати нестии ҳуқуқӣ ба ҳолати зинда будан.”

Вобаста ба манфиати устуворсозӣ ва пойдории муомилоти маданӣ, таъмин ва ҳифзи ҳуқуқҳои субъективӣ ва манфиатҳои қонунии иштирокчиёни он лозим аст, муҳлате, ки барои ғавтида эълон намудани шахс зарур аст (аз рӯи қоидаи умумӣ), аз панҷ то се сол кӯтоҳ карда шавад, тағйиротҳои мутобиқро ба қ. 1 м.46 ҚМ ҚТ ворид кард, чунки бо имкониятҳои муосири иртибототӣ муҳлати се сола кофӣ аст, ки

шаҳрванд аъзои оилаи худ ва дигар шахсонро оид ба ҷойи буду боши худ огоҳ намояд.

Дар зербоби дуюми он **“Масъалаҳои мубрами ҳуқуқҳои шахсии ғайримолумулкӣ ва дигар неъматҳои ғайримоддӣ дар таркиби қобилияти ҳуқуқдорӣи мадании шахсони воқеӣ.”** Ба ақидаи муаллиф ҳуқуқ ба ҳаёт ва саломатӣ ба ҳуқуқ ба дахлнопазирии шахсӣ алоқаи ногусастанӣ дорад, ки норавоии ҳама гуна дахлатро аз берун ба соҳаи ҷаҳолияти ҳаётии фардӣи субъект тақозо мекунад ва дахлнопазирии ҷисмонӣ ва рӯҳӣи шахсро дар бар мегирад. Дар ҷумлаи неъматҳои ғайримоддӣи шахс дар м. 166 ҚМ ҚТ шаъну шарафи шаҳрванд номида шудааст, ки аз шараф ва номи нақӯ ҷудонопазир аст ва он дар сивилистикаи тоинқилобӣи зери номи умумӣи шарафи шаҳрвандӣи баррасӣи мегардиданд, ки он маъноӣи нисбат ба шахс эътироф намудани шаъну шарафи доғдорнашудаи ҳам инсон ва ҳам шаҳрванд ва муносибат бо онҳо тибқи шаъну шарафи онҳоро дар назар дошт. Воқеияте, ки дар қонунгузориӣ амалкунандаи кишвар ҳуқуқ ба шаъну шараф, эътибор, номи нақӯ ва обрӯи қорӣ ба баландӣи бемисл бароварда шудааст, ҷораҳои ба ҳифз ва ҳимояи онҳо равшангардида бошад, ҷанбаи муассир ба бор овардаанд, яке аз тағйироти муҳим ва мутараққӣи қонунгузориӣи граждани ҳисоб мешавад.

Дар зербоби сеюми он **«Масъалаҳои ҳуқуқҳои молумулкӣи шахсони воқеӣ»** таҳлил шудааст. Чуноне ки доғталаб қайд мекунад, дар қонунгузориӣ амалкунанда доираи ҳуқуқҳои молумулкӣи ба шахсони воқеӣ тааллуқдошта бағоят васеъ карда шуд, ки ҳар кадоми он на танҳо барои амалисозӣи пурраи захираи билқувваи шахсӣ дар ҳамаи соҳаҳои ҷаҳолияти инсонӣ, балки барои инкишофи ояндаи иқтисодиёти ватани воқеан зарур мебошад. Соҳаи молумулкӣи муомилоти мадани бо иштироки шаҳрвандон куллан тағйир ёфт, пеш аз ҳама, ба туфайли дар қонун мустаҳкам намудани ҳуқуқи шаҳрванд барои иштирок дар хусусигардонӣи молумулкӣи давлатӣи имкониятҳои зарурӣ барои татбиқи ҷаҳолияти соҳибқорӣ дар ҳамаи намуд ва шаклҳои он фароҳам гардид.

Зербоби чорум ба “Масъалаҳои асосии ҳуқуқҳои истисноӣ ба натиҷаҳои фаъолияти зеҳнӣ” бахшида шудааст. Дар байни ҳуқуқҳои маданӣ, қайд мекунад муаллиф, ки муҳтавои қобилияти ҳуқуқдорӣ шахсонӣ воқеиро ташкил медиҳанд, ҳуқуқ ба натиҷаҳои фаъолияти зеҳнӣ ҷойи махсусро ишғол менамояд, ки бо махсусияти табиати ҳуқуқи онҳо, инчунин вижагии механизми амалишавии онҳо, ҳимоя ва ҳифзи онҳо вобастагӣ дорад.

Вақтҳои охир таваҷҷуҳ ба ҳуқуқ ба моликияти зеҳнӣ, бинобар васеъшавии бемисли соҳаи амали онҳо қомилан фаъол гардида истодааст. Нақши боризро дар ин масъала равандҳои фаъолони инкишофёбандаи ҳамгироии иқтисодӣ байналмилалӣ, ки дар он ҳуқуқ ба натиҷаҳои фаъолияти ақлонӣ бағоят аҳамияти муҳим дорад.

Чун анъанаи ин ҳуқуқҳо ба ду гуруҳ ҷудо мешаванд:

- 1) муаллифӣ ва ҳуқуқҳои вобаста ба он;
- 2) патентӣ (ҳуқуқ ба объектҳои моликияти саноатӣ).

Дар баробари ин, асосҳои эътиборноқе мавҷуданд, ки хусусияти мустақилонаи боз як ҳуқуқ – ҳуқуқ ба воситаҳои фардиқунонии иштирокчиёни муомилоти маданӣ, молҳо, қорҳо ва хизматрасонҳо, инчунин ҳуқуқ ба чунин объектҳои ғайрианъанавӣ, аз қабилҳои дастовардҳои селекционӣ, микросхемаҳои интегралӣ, пешниҳодҳои рақсонизаторӣ, сирри тиҷоратӣ ва хизматиро тасдиқ кунем.

Муҳимтарин ҷойро дар низомии ин ҳуқуқҳои махсусгардонидашуда ҳуқуқи муаллифӣ ишғол мекунад. аз рӯи ҳайати худ ва як қатор вақолатҳоро дар бар мегирад. Вай аз рӯи муҳтаво ва механизми амалисозии онҳо дар бисёр ҳолат аз вижагии ин ё он объектҳои моликияти зеҳнӣ қомилан мураккаб аст, инчунин ба доираи субъектоне ки ба онҳо тааллуқ дорад, вобаста мебошад.

Боби сеюми диссертатсияи мазкур ба омӯзиши илмию амалии қобилияти ҳуқуқи мадани ноболиғон бахшида шудааст, ки аз ду зербоб иборат мебошад.

Дар зербоби якуми он, ки **“Қобилияти ҳуқуқдорӣ ва амалкунии мадани ноболиғон”** номида шудааст. Ба ақидаи муаллиф қ. 2 м. 29 КМ ҚТ дар худ як навъ ихтилофе дорад: аз як тараф, ба хурдсолон ҳуқуқи бастанӣ аҳдҳои хурди маишӣ, аз сӯи дигар бошад – аҳдҳои вобаста ба ихтиёрдории воситаҳои барои мақсадҳои муайян ё барои ихтиёрдории озод пешбинигардида дода шудааст. Агар бо ақидае розӣ шавем, ки воситаҳои пулии аз ҷониби падару модар ё шахсони сеюм пешниҳод гардида ро ихтиёрдорӣ карда, хурдсол ҳуқуқ дорад, танҳо муомилаҳои хурди маишӣ бандад, тафриқаи қонунии намудҳои номбаргардидаи аҳдҳо ҳама гуна мазмуни худро гум мекунад, бинобар ин ба аҳдҳо оид аз ҷониби хурдсолон ихтиёрдорӣ намудани воситаҳои пулӣ бояд ҳар гуна аҳдҳои ҳуқуқии маданӣ дохил карда шаванд, ба ғайр аз онҳое, ки ба тасдиқи нотариалӣ ё бақайдгирии давлатӣ ниёз доранд, дар ҳоле ки ҳамаи ҷавобгариҳои ҳуқуқии маданӣ аз рӯи ҷунин аҳдҳо ба зиммаи намоёндогони қонунии қудакон гузошта мешавад.

Дар зербоби дуюми ҳамин боб **«Қобилияти ҳуқуқдории субъективии ноболиғон дар муносибатҳои иттилоотӣ»** таҳлил гардида, муаллиф ақидаҳои худро баён кардааст. Ба ақидаи унвонҷӯй меъёрҳои иттилоотӣ-ҳуқуқӣ ҳангоми танзими муносибатҳо дар соҳаи ҳифзи неъматҳои ғайримоддӣ, ҳуқуқҳои молумулкӣ, ҳуқуқҳои шахсии ғайримолумулкӣ дар соҳаи иттилоотӣ татбиқ мегарданд. Ин ҳуқуқ ба шаъну шарафи шахсият, ҳуқуқ ба ҳифзи обрӯ ва эътибор, обрӯи қорӣ, дахлнопазирии ҳаёти шахсӣ, сирри шахсӣ ва оилавӣ, ҳуқуқ ба ном, ҳуқуқи муаллифӣ, дигар ҳуқуқҳои шахсии ғайриамволӣ ва дигар неъматҳои ғайримоддӣ, ки бо истехсолот, қорқард ва истифодаи иттилоот алоқаманд мебошанд. Меъёрҳои диспозитивии иттилоотӣ-ҳуқуқӣ хусусияти худро доранд, ки бо вижагиҳо ва ҳислати иттилоот ва объектҳои иттилоотӣ муайян карда

мешаванд ва онхоро аз дигар меъёрҳои хусусияти диспозитивидошта фарқ мекунад.

Боби чоруми диссертатсия «Қобилияти амалкунии шахсони воқеӣ» номида шуда, аз се зербоб иборат аст.

Дар зербоби якуми он **“Маҳдуд кардани қобилияти амалкунии шахсони воқеӣ ва қатъ гардидани он”** ҳолатҳои маҳдуд ва қатъ гардидани қобилияти амалкунии шахсони воқеӣ таҳлил шудааст. Дар низоми омилҳои таъсиррасонанда ба ҳуқуқдории субъективии шахсони воқеӣ, вазъи саломатии психологӣ шахсони воқеӣ аҳамияти асосӣ дорад, инчунин аз ҷониби ӯ машғулшудан ба қиморбозӣ, суистифода гардидани нушокиҳои алкулий ё маводи нашъадор, чунки маҳз бо ин ҳолатҳо чун анъана эътирофи ғайриқобилиамал ва қобилияти амалкунии маҳдуди шахси воқеӣ вобаста аст.

«Нақши васӣ ва парасторӣ дар татбиқи қобилияти амалкунии шахсони воқеӣ» дар зербоби дуюм кушода шудааст. Масъалаи қаблан баррасигардидаи вижагиҳои ҳуқуқдории субъективии ноболиғон, шахсони ғайриқобилиамал ва дорои мукаллафии маҳдудгардида, ки нисбат ба онҳо маҳдудият ва мамнуъиятҳои сершумори қонунӣ муқаррар карда шудаанд, боиси зарурати мантиқии таҳлили ниҳодҳои васоят ва парасторӣ бо мақсади муайянсозии нақши онҳо дар механизми амалисозии қобилияти амалкунии доираи номбаршудаи шахсони воқеӣ мегардад.

«Аҳамияти патронаж дар татбиқи қобилияти амалкунии шахсони воқеӣ» дар зербоби сеюм мавриди таҳлили объективона гардидааст.

Яке аз масъалаи муҳим, ин табиати ҳуқуқии сарпарастӣ (патронаж) мебошад, ки дар м. 42 КМ ҚТ мустаҳкам гардидааст. Дар баробари он ки аз нуқтаи назари лингвистикӣ дар КМ ҚТ истифода шудани истилоҳи мазкур ба назар намерасад, дар луғатҳо он ҳамчун расонидани ёрии доимии табобатӣ-профилактикӣ ба кӯдакони навзод ва баъзе истилоҳҳои дигари беморон таъриф карда мешавад. Патронаж аз калимаи латинӣ (patronus – ҳимоячӣ, ҳомӣ) гирифта шуда, ҳифзи манфиатро мефаҳмонад.

Дар хулосаи диссертатсия унвончӯй хулосаҳои худро, ки дар ҳар як зербоби асар ҷамъбаст намудааст, онҳоро бори дигар ҷамъбастнамудааст, ки ҳастии воқеӣ дошта, маҳсули ҷаъолияти эҷодии ӯ мебошад.

Баъди хулоса дар асар тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот пешниҳод шудаанд. Ин пешниҳодҳо барои тақмили минбаъдаи қобилияти ҳуқуқи субъективии шахсони воқеӣ муҳим мебошанд.

Баъдан номгуи асарҳои интишор намудаи унвончӯй дар матни диссертатсия ҷойгир шудааст. Бояд гуфт, ки унвончӯй муаллифи асарҳои зиёди илмӣ ва таълимӣ мебошад, ки дар онҳо маҳсули ҷаъолияти эҷодии ӯ дар масоили субъекти ҳуқуқи маданӣ будани шахсони воқеӣ интишор шудаанд. Масалан, дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 20 мақола ба ҷоп расида, оид ба масъалаҳои баёнгардида 2 монография интишор гардид, ки яке 9, 75 ҷ. ҷ. ва дигараш 13, 5 ҷ. ҷ. мебошанд. Вай муаллифи 1 китоби дарсӣ, 9 воситаи таълимӣ ва 18 мақолаҳои илмие мебошад, ки дар дигар интишорот ба таъб расида, масъалаҳои таҳлилшуда ба мавзӯи диссертатсия алоқаманд мебошанд. Ҳамин тавр, ҳаҷми умумии интишороти унвончӯй зиёда аз 100 ҷузъи ҷопӣ мебошад.

Диссертатсия аз номгуӣи ихтисорот ва (ё) аломатҳои шартӣ, муқаддима, 4 боб, 11 зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиётҳои истифодашуда ва интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия иборат аст. Ҳаҷми умумии диссертатсия 345 саҳифа мебошад.

Бояд қайд намуд, ки мавзӯ, мазмун ва натиҷаҳои илмии ҳосилшуда, пурра ба шиносномаи ихтисоси илмии 12. 00. 03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибқорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти ҚТ тасдиқ карда шудааст, мутобиқат дорад.

Дар матни диссертатсия меъёрҳои имлои забони тоҷикӣ ва одоби илмӣ риоя шудааст.

Ҳамин тавр, диссертатсияи Қурбонализода Нурулло Шамсулло дар мавзуи «Масъалаҳои субъекти ҳуқуқи маданӣ будани шахси воқеӣ: ҷиҳатҳои назариявӣ ва амалӣ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ ба талаботҳои бандҳои 31 – 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 – юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат дорад ва муаллифи он арзандаи дарёфти дараҷаи доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси интихобшуда мебошад.

**Мушовири илмӣ – доктори
илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, мудири кафедраи
ҳуқуқи граждани факултети ҳуқуқшиносии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон:**

Ғаюрзода Ш. К.

Имзои Ғаюрзода Ш. К. – ро тасдиқ мекунам.

Сардори РК ва КМ ДМТ

10. 12. соли 2022.

Тавқиев Э. Ш.